

NOMENCLATOR
ADAMUS,

162

Occasione verborum,

Gen. II. 19. 20.
leviter adūmbratus.

Quem,

in Regia Academia Aboensi;

Bono cum DEO,

*Consensuque Vener: Fac: Theologicae;
sub presidio,*

VIRI admodum Reverendi,

D. ENEVALDI SVENONII
S. S. Theolog. Doctoris & Professoris
primarij: Ecclesiarumque Aboen-
sium Pastoris dignissimi, &c.

*Domini ac praeceptoris sui plurimum colendi:
publico examini committit,*

JOHANNES GEZELIUS jun.
Ad diem Junii; in audit max.

Anno Christiano
M DC LX VII.

A B O E,

Excudit PETRUS HANSSONIUS, . AT,

A3

SACRÆ REGIÆ MAJESTATIS,
REGNIQUE SVETIÆ, SENATORI
ET

CAMPI MARESCHALLO;
NEC NON

DUCATUS LIVONIÆ,
CIVITATISQUE RIGENSIS,
GUBERNATORI GENERALI.
ILLUSTRISSIMO EXCELLENTISSIMOq;
DOMINO,

D. CLAUDIO
TOTT,

COMITI DE CARLEBORG.
LIB. BAR. IN SUNDBY.

DOMINO IN
EKHOLMSSUND ET LEHALSLÆN,
DOMINO BENIGNISSIMO.

D. D. D.

Illustrissime Domine

AUderem ne, Illustrissima Excellen-
tia Tuæ oculis, hoc meum exer-
citiū subdicere; vel etiam celsissimo
nomini Tuo, istud inscribere? Illius
magnitudine ac fulgore summo; simpli-
citatē autem, tenuitatēque opusculi mei
conscientia, suspensus; diu multumque
dubitavi. Id tamen facere sustinebam,
fiducia singularis & congenitæ Tuæ bo-
nitatis, quæ, & omnibus, maximis pa-
riter cum minimis, admirationem tro-
vet; & devotum suum animum, pie-
que mentis obsequium, Tibi declaratu-
ros, magnitudini, qua cultum istum ex-
citaverat, facilitate pari, hoc est incre-
dibili, admittit; admissosque, si dignis
verbis istum, Tibi Excellentissime Do-
mine, probare valeant, humanitate ma-
xima excipit; vel quod frequentius fit,

:(:

si

si tantum impolitā & plane rudi, Tuisque eximitis meritis valde impari, nec ipsorum satis exprimente reverentiam, dicendi forma, promere eundem possint; clementer tolerat sublevatque: Nec non illi superadditi, magni amoris, quo bonas litteras, artesque liberales, & cum favore summo, illarum cultores, sectatoresque complecteris. Spe itaque clementia, Tuæ, & ab illa, huic mea confidentia, impetranda venia, hoc ipsum audebam. Illa proinde, Illustrissime Domine, gratia, quam Parenti meo charissimo tribuisti semper, nunquam non servasti; & hoc summe meæ venerationis, exiguum monumentum sed devotissimi cultus interpretem, dignare; meque illius perpetuitate & patrocinio exoptato. Deus Illustrissimam Excellentiam Tuam, cum celsissima Familia, omni felicitate, rerumque prosperitate continua; & per Illam, potentissimum regnum

Sveo-Gotbicum, saluberrimis consilijs, expeditionibusque felicissimis; amplissimum Livonia ducatum, & in eo nobilissimam civitatem Rigensem, utilissimis imperiis, ac presidio optimo; totam denique rempub. literariam desideratissima tutela; per multos annos, be-et! ita volebam.

Illustrissima Excellentia Tuæ,

A B O Æ. d. 29.
Jun. 1667.

humillimus servus
JO. GEZELIUS.

Ad

*Eruditissimum, simul atq; rara virtutis
candore Politissimum Virum - juvenem.*

**Dn. JOHANNEM GEZELIUM
juniolem, promulgatorem disserta-
tionis hujus, ejusdemq; propugna-
torem felicissimum,**
infra nominatus.

Lingua laesa:

ET necis & vitæ in lingua sedet ipsa
potestas,

Res bona lingua bona est, res mala
lingua mala;

Nam permultorum causa est bona lingua
bonorum;

Sed gravat innumeris, nos mala lingua

Lingua sana: (malis.

Fluctibus oblitit validis velut obvia rupes,

Cogit & in proprijs currere limitibus:

Integra sic ratio præscripsit verba loquenti

Primo homini, en stolidè nil retulisse
potest,

Differis egregiè mi *conjunctissime* JANNES,

Qui potuit nomen, prodere cuiq; suum.

L. Mq;

ENEVALDUS SVENONIUS. Q. G. A.

S. S. Theol. Doct. Prof. & Past. Aboensis.

Præsta

Præstantissime Ornatissimeque GEZELI;
amice suavissime,

Quam spem & felicitas ingenij, & impigri
tui conatus, jam pridem mihi fecerun; ju-
rabit vel hac occasione detegere, & simul de-
clarare vota, quæ Tibi multis nominibus debeo
cra ac calida. Quæ vulgaria sunt, arripiunt
vulgo alii, ut ita aliorum laboribus sublevati,
citius faciliusque opere defungantur, Tu no-
bilissimam occupas materiam, & tractas quoque
eam ingeniosissime; sicut & acumen ingenii
monstrant jucundissima illa, ad quæ excurris,
dum argumento Tuo viam vel paras, vel munis.
Aliqua illorum ridebunt forte nonnulli, præfer-
tim ij, qui similia aggredi & perficere desperant,
sicut & cæteri quibus nihil placet, quam in
patina lens quotidiana: sed mihi crede, apud me-
liores hisce Tibi magnum favorem conciliabis,
sicut & ego hæc accipio ac interpretor felicitis tui
ingenij, ac indefessi laboris, evidens monumen-
tum. Tu perge ac similibus audendis semper
invigila; sic nos annis secuturis non modo te
tuosque fructus laudabimus, sed erunt, qui vim
ingenij recte metientes, ubi Deus ita voluerit,
uberi mercede Te extollent & beabunt; Vale,

T. Studiosiss.

PETRUS Bång/ D. & Prof.

Nomenclatorem ipsum, Benevole Lector, si operose Tibi commendarem, tuam frustrarer expectationem, laboremque meum. Quorum prius, ne admitterem, habitum illius quo hic a me sistitur, primum explicare, vel potius excusare, necessarium arbitror. Discolor forte iste non nemini videatur, confususque ex materia non diversa tantum, sed & illi parum decente, qui ea tantum vestiri vult, quam natura nostræ industria non reperit. Verum sicut nitidissima pictura, sine colorum varietate, tales esse nequeunt, sed illa multum collustrantur; ita nec eadem destituta esse possunt, rudiore arte adumbrata imagines. Utrinque vero videndum est, ut suo quoque loco id coloris genus adhibeatur, quod non tantum convenientiam quandam cum ceteris habet; sed & ut omnia mutuam illustrationem, lumenque fœnerent reciprocum. Quod quantum potui, & hic studiose observavi. Tuam tamen Lector candide & Censor optime, humanitatem equanimitatemque posco & imploro; & eandem simplicitatem mee patrocinium, quam immaturitas ingenii, & ætatis conditio hactenus exuere non siverunt; & infirmitati, ubi lapsus fuero, velamentum; & munimentum adversus malignorum iniqua iudicia; supplex quero. Vale.

I. N. J.

AD VERBA MOSIS

Gen. II. v. 19. 20.

ET formavit Jehovah Deus, Et terra, omnem bestiam agri, & omne volatile cæli: adduxitque ad Adam a, ad videndum b, quid vocaret illa: & quodcunque nomen, inderet animalibus Adam c; hoc d nomen eorum esset e. Appellavitque Adam, nominibus suis f; omne jumentum g & volatile cæli; & omnem bestiam agri.

A Thesis

Interpret: a. LXXII. Vatabl. Francisc. Jun. Vulgat. Sc. b. Buxtorf. in concord. Aria Montano. c. Vatabl. in annot. ad b. l. d. Aria Mont. e. Vatabl. Luth. Suet. Vers. f. Luth. Vulgat. Sc. g. Luth. Vatabl. ex Gen. i. 24.

Tracta
tionis
ratio

SACRA hæc verba, ad ortum primi-
geniæ linguæ, nos deducunt: *primum-*
que nobis monstrant *Nomenclatorem*:
utrumque, quantum Divina gratia, vires
juverit ingenij; occasione & ductu co-
rundem considerare visum est. Præmis-
sis ijs, quæ de *lingua in genere*, dici;
quæque *inservire* subsequenti tractatio-
ni possunt.

Lingua
etymos
logia

II. Dicta vero est *lingua*, quatenus
hic consideratur, per tropum *effe-*
ctus, a causa sua instrumentali, eaque
primaria, notissimo illo *membro* corpo-
ris: hoc autem a *lingendo*, secundum
analogiam grammaticam, quod fere om-
nibus placet; nisi quibus videtur, com-
modius a *ligando*, derivari posse: sicque
exprimere: *vel* munus, quo in omnibus,
in brutis vero solo fungitur; dum com-
molitos cibos, *conligit* ac deprimit *a*:
vel peculiarem ejus, in quibusdam obli-
gationem *b*: *vel* cum nominis ratione,
moralem ejus usum; scilicet, quod *sepi-*
bus dentium labiorumque *ligatum* sit *c*,

ita

a. *Lactant. lib. de Opif. Dei c. x. p. 700.*
Scalig. exerc. cxxciii. f. 2. b. vid. qua
de Batto refert Justin. Hist. l. xiii.

trade ejus *vinculis*, iisque, de pectore
imo aperiendis, ingeniose Gellius *d.*
Hosque iuvare potest, quod Sueci id a
sun/ id est sepe *e*; Germania *sun*/ quod
idem est *f*, denominant: & quod Plau-
tus, *occludere linguam*, dicit *g.*

III, Veniunt autem hoc nomine, ob
similitudinem, etiam res aliæ, quæ mem-
brius *formam*, vel *stum* imitari visæ
sunt: idque non apud profanos tantum,
quorum loca non vacat adducere, cum
& alibi *b* allata, videri possint; sed &
sacros scriptores, utpote: *flamma i*, *sa-*
xum k, *scopulus l*, *ligula auri m. &c.*

IV. Et quamvis, apud *latinos* quoque,
alijs exprimatur vocabulis hoc idem; sic
apud auctores passim: *vox* latina *n*,
loquela græca *o*, *sermo* græcus *p*, &

A 2

atticus

c. Bak. in Ps. xxxiv. part. iii. memb. 2.
d. Noct. Art. l. 1. c. xv. p. m. 34. e.
D. D. Locc. in Lex. ex ll. Helf. Celeberr.
Scheff. Upsal. c. iii. p. 20. f. Cluverius
Germ. Antiq. l. 1. cap. xiii. p. m. 112. g.
in Trinum. sc. iii. post. med. h. Hadr. Jun.
in Nomencl. & lexicographi alij. i. E-
sai. v. 24. k. Jos. xv. 2. l. Esai. xi. 15.
m. Jos. vii. 21. 24. n. Ovid. Trist. l. v.
Eleg. iii. o. ibid. conf. ea quæ Fabric. de
dis. & propr. l. l. p. 4. ex Corn. Front. habet

3

apud
Suecos
& sene-
nanos.

Homos
nyma

Synon
yma
Latina,

atticus q, locutio latina r: tamen ut
 hic non tam frequenter; ita nec sensu o-
 mnino commodo: habent enim *plerum-
 que*, in famosiore significatione, non tam
 ad id, quod in lingua quavis cuique genti
 proprium est, respectum, quam ad aliud
 quod vel naturale; vel morale dici
 potest. Ac ut de *primo*, nunc solum no-
 minatim moneam, est illud in allat-
 tis istis latissimum: gaudent etenim
 non homines *solum* facultate emittendæ
vocis, & eadem ex natura; sed & ceteræ
 animantes, quibus non desunt pulmo-
 nes, vel arteriæ, & quæ linguam habent
 liberam solutamque: verum locutionis
 donum, (licet ob varias causas, non una
 sit illa, sed varia:) *soli* possident, quia
rationis sunt participes, secundum
 quam modulatio linguæ, quæ con-
 sonantes facit, fieri debet; nec nisi ex
 usu, vel arte acquiritur: ut de hoc pro-
 lixe disputat Aristoteles s. Quare vox
 præcisa ratione, significetne aliquid
per naturam? ut in brutis; vel *ex insti-
 tutione?* ut vox humana: generatim sic
 describitur: *sonus ab ore animalis,*
 cum

p. Cic. de fin. lib. i. ab init. q. lib. i.
 de nat. Deor. § m. 93. r. de Cl. Orat. §
 117. s. Hist. anim. lib. iv. c. 18.

cum imaginis alicujus significatione pro- 5
 latum t.

V. Ast ut de synonymis *græcis*, quæ- 5
 dam dicam; notandum est: γλώσσαν,
 quam, *organum* puta, σφραγτην appellat
 Æneas, *versatilem* ut ex ejus mo-
 bilitate, sermonis nostri arguens inconstan-
 tiam, nostro sensu ab Homero quo-
 que usurpatam esse: ἑδ' ἴα γῆρις.
 ἀλλὰ γλώσση ἐμέμικτο, πολὺ κλη-
 τοι δ' ἔσαν ἄνδρες. Alias hujus
 vocabuli acceptiones, ut alienas, con-
 sulto omitto: & circa vocem τῆς
 διαλέκτου hoc observo: scilicet, il-
 lam ab Aristotele definiri: quod sit vo-
 cis per linguam διαφθωσῆς articulatio
 γ, alij explanationem verunt: sed ut
 justo latior est definitio hæc, cum sub ea
 avibus ceterisque animalibus, *dialectum*
 tribuere possimus, ita explicat eandem
 Philosophus alibi, & ad hominem solum
 referre videtur dialectum, dum dicit: il-
 lam esse cum imaginatione, ad aliquid

A 3 signi-
 t. Albert. Magn. log. seu Tom. i. lib.
 i. periberm. tract. ii. c. i. p. 242. a. v.
 apud Homer. Iliad. xx. p. 722. x. Iliad.
 iv. p. 152. y. loc. cit. ab init. 2. Theod.
 Gaza &c.

6 significandum a. Coarctata autem e-
jus significatio, nunc plerumque accep-
tor: restricta est, non solum ad huma-
nas voces; nec ad certas linguas b; sed
ad peculiare in his modis loquendi fi-
guræ c: quæ in Græca, ad quinarium
extenduntur numerum.

Hez
braa

VI. Plura circa nominis rationem ad-
ferre, videtur supervacaneum esse; tan-
tum nomina, quibus hoc ipsum in Sacra
Scriptura *Vet. Test.* indigitatur, addam.
Duo enim illa sunt præcipua: primum, *la-
son*, hoc æquipollet voci *linguae*, vide su-
pra d, nisi quod de *populo* cujuscunque
linguæ, dicitur apud Danielem e: alte-
rum *saphab*, quod quando pro *sermone*
ponitur, peculiaris est hebraismus f.

VII. Postquam vero ea, quæ circa no-
men *linguae* dici, ut spero, merentur, di-
ctaque sufficere possunt, hoc modo expli-
cata habemus: *naturam* ejus paullo ex-
plicatius tradi oportet. *Linguam* autem
definitio

a. *I. II. de anim. c. VIII. circa fin.* b. *Act.*
II. 6. 8. XXI. 40. c. *Joan. Gram. & Corinth.*
in libb. suis de dialect. græcis. p. m. 1. § 13.
Vergara l. v. p. 310. d. *Thef. 3. § 5. c. III.*
29. 31. sic etiam in N. Test. Apocal. v. 9. x. 11.
Ec. f. Gen. XI. 1. 6. 9. conf. Esa. XXIX. 11.
cum 1. Cor. XIV. 21.

definitio, per sermonem certa genti pro-
prium: hoc ipsum exinde probo; quod
dum omnis, ad certi cujuscunque, vel
nunc, vel olim existentis populi usum,
tollitur linguæ respectus; nihil supererit,
quod non sub nomine sermonis essentia-
ve comprehendi queat: talis fuit lingua
prima ac semper esset, si *unius labij* u-
niversa mansisset terra; & pœna, quam
Deus meritam, (ut non intelligeretur ju-
bens homini, qui noluit intelligere, ut o-
bediret Deo jubenti g:) ædificantibus tur-
rim superbiæ solvebat; occasionem non
dedisset dispersioni populorum & lingua-
rum diversitati: proinde non potest non
servari hic respectus in sermone ad certam
aliquam gentem: & sic habemus quod
modo definitum dedi. Prolixè ut alias;
ita nunc optima ratione, hæc deduci pos-
sunt, nisi apud omnes esset in confesso,
tria in unaquaque lingua semper consi-
deranda esse: *facultatem* nempe loquen-
di; ipsum *exercitium*; ac denique *respe-
ctum* illum, quo hæc vel illa lingua ab
altera distinguitur: hic quamvis in nul-
la lingua, nunc post confusionem Ba-
bylonicam, possit *distincte* spectari ab i-

A 4

g. *Conf. ea que ex Cypriano & Aug. re-
fert D. D. Loccen. de period. imp. l. 1. c. 1.*

7
Definitio
in
qua
cõ-
ceptus
cõve-
nientia

& dif-
ferens
tia o-
stendi
tur

sto, tamen prima lingua illum non habuit: cum *ut talis* ab omni ejusmodi respectu soluta, & de facto, vel positive, ad certam gentem respectiva non erat. Sunt proinde distinctæ considerationis *tria* ista, primum a medio realiter, ultimum nunc per mentalem præcisionem solum ab isto separatum est. Verum de his feliciter, nulla tractatio institui potest; nisi prius *subjectum* proponatur ipsidem adæquatum: quod commode fieri existimo, dum ea, quæ vel ob *excellentiam*, vel *defectum*, capacitatem *hujus*, de quo loquimur sermonis, non habent; seponimus.

quæri-
tur an
illius
subjes-
tum

Sit De-
us?

IIX. Deum loqui, adeo ex Scriptura est manifestum, quin & rebus quibusdam a se creatis nomina *indidit* *b: modo* autem omnino excellentiori, & ut ipsi *B. Patres* fatentur nobis *ineffabili*: unde semper dubij hæret: sitne talis, quem fieri posse, vel per ipsum Deum; vel quasdam res creatas, & in his: per spirituales imagines, corporales voces, spirationem in corde, sonum ad aures dilectorum; vel vi, vel voluntate Divina factum: imaginari, & ad loquelæ nostræ, conceptusque humani rationem, explicare possumus?

Unde

h. Gen. 1. 5. 8. 10. Ec. Ec.

Unde acutissima ingenia id tantum de hoc sermone dicere possunt; cum nec sensibilem nec vocalem esse *k:* quod mihi sufficit, ad ostendendum Deum non posse dici, sermonis *istius* subjectum: cum & hoc præter ea perfectioni ejus repugnet per facultatem disponi; vel per certum respectum, ad certæ linguæ exercitium, alligatum teneri.

IX. Cum enti intelligenti, magnam vel angelis? det loquela perfectionem; & ad convenientem, rationalium & intellectualium rerum, gubernationem societatemque expediat, alterius conceptus scire *l:* non videtur locutio *angelis* negari debere. Hoc ipsum quoque, ex eo probari potest: quod angeli, ratione perfectionis, inter Deum & homines medij sunt *m:* antea probatum est illum loqui; nec his negare potest aliquis locutionem, qui non eo ipso dum loquitur, se ipse refutabit; quare in istos tam iniqui sumus, ut illis hanc felicitatem negemus? accedit,

A 5 quod

i. vide qua ex August. & Orig. debære habet B. Gerhard. in Exeg. loc. II. c. IIX. Sect. I. §. 118. p. 745. k. Suarez. Tom. II. Metaph. Disp. xxx. Sect. XIII. r. 4. l. idem Disp. xxxv. Sect. IV. r. 5. m. Ibidem Sect. I. r. 9.

quod ipsi hanc, vario prodiderunt sermone *n.* Verum ut ob *alia*, quæ in lingua ista nostra requiruntur, & in angelo ob ejus excellentiam locum non habent; subjectum talis sermonis dici nequit; ita in hoc *precipua* est differentia, quod in illo *mere* est spiritualis loquela, & illi materiali, quæ in homine est, opponitur ab apostolo *o*, juxta interpretationem Patrum nonnullorum *p*; quæ etiam fundamento, ratione *subjecti*, nititur firmiori, quam illa quæ hyperbolen sectatur; *vel* bonitatis, qualis in hoc *panis angelicus q*; *vel* pulchritudinis ac elegantix, quam, ubi rara sit, consuevimus per *faciem* describere *angelicam r*: hancque explicationem, natura & immaterialis essentia angeli requirit, nec aliam admittit *s.* Ex illa autem oppositione, *differentiam* sermonis *ange-*

n. *Esa.* vi. 2. 3. *Zach.* ii. 3. 4. *Luc.* ii. 13. 14. *Ec. Ec.* o. 1. *Cor.* xiii. 1. *p.* *Cbrysof.* *Anselm.* *Theodoreti* & *OEcumenij*: ut auctor mihi est *Albert. Gorsly* in *comment. Mss.* ad part. 1. *D. Thom.* *Q.* *iv.* *segg.* *sect.* ix. *q.* *Psal.* lxxiix. 25. *Sap.* xvi. 20. *r.* ex *Corn. a. lap.* aliorum *sententiam* refert idem ille *Albert. l.c.* *q.* *conf.* *Suarez* *Disp.* xxxiv. *sect.* iii. *t.* 12.

angelorum & hominum observamus magnam esse: non quoad essentiam, quæ indifferenter ad subjecta hæc spectata, nihil aliud est, quam manifestatio conceptuum *t*: sed in *diverso* manifestationis modo. Loqui enim dicimus angelum, mediante *voluntate*, ordinantem conceptum mentis ad alium; pari ratione in nobis quoque, voluntas removet obstaculum, quo alias suspenditur actus executivus; hoc posito statim ex illa *potentia* qua angelus in alium, (parum hic facit sympathia naturalis vel connexio aliqua) non per distantiam remotum, agit *u*; fit *specierum* quarundam *intelligibilium*, conceptum istius, objectumque de quo sermo est *representantium*, accessio: quæ respectu loquentis, impressionis; audientis vero, receptionis notionem induit. Nec aliud facit illarum accessus, quam quod refricet & in actum *secundum* deducat, species objecti sermonis istius, quas *primo*, ut aliarum rerum omnium quæ ordinarie & naturaliter ab angelo intelligi possunt; præter Dei, quem per species cognoscere, impossibile est *x*: in

A 6

co

t. *Scheibl.* *Metaphys.* lib. ii. c. iv. n. 213. *seq.* u. *Suarez.* *Tom.* i. *Metaphys.* *Disp.* xix. *sect.* iix. t. 44. *segg.* x: idem *Tom.* ii.